

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
Установа адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

Рэктар
установы адукацыі
«Беларускі дзяржаўны
ўніверсітэт культуры і
мастацтваў»
А.А. Корбут
«14» лютага 2018 г.

БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА БІБЛІЯГРАФІЯ

*Праграмы
да ўступных іспытаў на спецыяльнасці 1-23 01 11
«Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць» (на напрамках)
для абітурыентаў, якія паступаюць ва
ўстанову адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
культуры і мастацтваў» на
скарочаны тэрмін атрымання адукацыі
ў 2018 годзе*

Мінск
2018

Праграму па вучэбнай дысцыпліне «Бібліятэказнаўства» распрацавалі:

Клімянкова Ніна Уладзіміраўна, кандыдат педагагічных навук, дацэнт, прафесар кафедры бібліятэчна-інфармацыйнай дзейнасці;

Раманава Жанна Леанідаўна, кандыдат педагагічных навук, дацэнт, загадчык кафедры інфармацыйных рэсурсаў і камунікацый;

Паўлава Сафія Антонаўна, кандыдат філалагічных навук, дацэнт, прафесар кафедры бібліятэчна-інфармацыйнай дзейнасці;

Яцэвіч Мікалай Аляксандравіч, кандыдат педагагічных навук, дацэнт, дэкан факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый.

Праграму па вучэбнай дысцыпліне «Бібліяграфія» распрацавалі:

Зыгмантовіч Святлана Вікенцьеўна, кандыдат педагагічных навук, дацэнт, прафесар кафедры бібліятэчна-інфармацыйнай дзейнасці;

Касап Вера Аляксандраўна, кандыдат педагагічных навук, дацэнт, прафесар кафедры інфармацыйных рэсурсаў і камунікацый;

Саітава Валянціна Іванаўна, кандыдат педагагічных навук, дацэнт, прафесар кафедры бібліятэчна-інфармацыйнай дзейнасці;

Яцэвіч Мікалай Аляксандравіч, кандыдат педагагічных навук, дацэнт, дэкан факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый.

Агульная рэдакцыя – М. А. Яцэвіч.

Праграмы зацверджаны прыёмнай камісіяй Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў (пратакол № 1 ад 14 лютага 2018 г.)

ЗМЕСТ

БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА. БІБЛІЯГРАФІЯ

Праграмы для абітурыентаў, якія паступаюць на скарочаны тэрмін атрымання адукацыі	4
БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА	4
Раздзел 1. Бібліятэказнаўства: тэарэтычныя асновы і арганізацыйныя пытанні	5
Раздзел 2. Бібліятэчнае абслугоўванне	8
Раздзел 3. Бібліятэчнае абслугоўванне асобных катэгорый карыстальнікаў	10
Раздзел 4. Бібліятэчны менеджмент	13
Бібліяграфічны спіс	17
БІБЛІЯГРАФІЯ	19
Раздзел 1. Дакумент як аб’ект бібліяграфавання	19
Раздзел 2. Агульнае паняцце аб бібліяграфіі і бібліяграфазнаўстве	21
Раздзел 3. Інфармацыйна-бібліяграфічныя рэсурсы	22
Раздзел 4. Арганізацыя і методыка бібліяграфічнай дзейнасці	
Бібліятэк	24
Раздзел 5. Дакументы, інфармацыйна-бібліяграфічныя прадукты і паслугі ў сферы галіновых комплексаў	26
Бібліяграфічны спіс	29

БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА. БІБЛІЯГРАФІЯ

Праграмы для абітурыентаў, якія паступаюць на скарачаны тэрмін атрымання адукацыі

Праграмы да ўступных іспытаў для абітурыентаў, якія паступаюць на факультэт завочнага навучання Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў на спецыяльнасць «Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць», падрыхтаваны ў адпаведнасці з адукацыйным стандартам сярэдняй спецыяльнай адукацыі па спецыяльнасці 2-23 01 31 Бібліятэказнаўства і бібліяграфія (ОС РБ 2-23 01 31-2015) і тыповымі вучэбнымі праграмамі для спецыяльнасці 2-23 01 31 «Бібліятэказнаўства і бібліяграфія» па вучэбных дысцыплінах «Бібліятэказнаўства» (2016) і «Бібліяграфія» (2015), якія забяспечваюць рэалізацыю адукацыйнай праграмы сярэдняй спецыяльнай адукацыі для атрымання кваліфікацыі спецыяліста з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй.

БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА

Праграма складаецца з раздзелаў: «Бібліятэказнаўства: тэарэтычныя асновы і арганізацыйныя пытанні», «Бібліятэчнае абслугоўванне», «Бібліятэчнае абслугоўванне асобных катэгорый карыстальнікаў», «Бібліятэчны менеджмент».

Пры падрыхтоўцы да ўступных іспытаў абітурыентам неабходна звярнуць увагу на веданне асноў тэорыі бібліятэказнаўства, сутнасці, структуры і функцый бібліятэкі як сацыяльнага інстытута, арганізацыі бібліятэчных сетак і сістэм, арганізацыі і метадыкі бібліятэчнага абслугоўвання карыстальнікаў, пытанні планавання, уліку, справаздачнасці ў бібліятэчнай рабоце, яе метадычнага забеспячэння.

Дапамогу ў засваенні праграмы можа аказаць бібліяграфічны спіс. Пры адказе на іспытах абітурыент павінен прадэманстраваць добрае валоданне прафесійнай лексікай, уменне выкарыстоўваць веды, набытыя ў час навучання і вытворчай практыкі.

Іспыты праводзяцца ў вуснай форме. У білетах да іспытаў прапануюцца два пытанні з розных раздзелаў. Адзнака за адказ выстаўляецца ў адпаведнасці з «Крытэрыямі ацэнкі ведаў абітурыентаў, якія паступаюць ва ўстанову адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”».

БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА

РАЗДЗЕЛ 1. БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА: ТЭАРЭТЫЧНЫЯ АСНОВЫ І АРГАНІЗАЦЫЙНЫЯ ПЫТАННІ

1. Тэарэтычныя асновы бібліятэказнаўства

Вызначэнне паняцця “бібліятэказнаўства”. Задачы і функцыі бібліятэказнаўства. Структура бібліятэказнаўства і характарыстыка яго састаўных частак. Асноўныя паняцці і тэрміны бібліятэказнаўства.

Месца бібліятэказнаўства ў сістэме сумежных галін ведаў і яго сувязі з іншымі навуковымі дысцыплінамі. Навуковыя метады бібліятэчных даследаванняў.

2. Сутнасць і прынцыпы дзейнасці бібліятэкі

Аб'ектыўныя прычыны ўзнікнення і развіцця бібліятэк. Полісемія паняцця “бібліятэка”. Месца і роля бібліятэкі ў сучасным грамадстве, яе ўзаемадзеянне з іншымі сацыяльнымі інстытутамі.

Адлюстраванне прынцыпаў дзейнасці бібліятэк у заканадаўстве Рэспублікі Беларусь. Прынцыпы дзейнасці бібліятэк (вызначэнне агульнаначалавечых каштоўнасцей у якасці прыярытэтных; садзейнічанне адраджэнню, захаванню і развіццю нацыянальных культурных традыцый, забеспячэнню даступнасці культурных даброт і павышэнню іх якасці, ахове гісторыка-культурнай і археалагічнай спадчыны; сцвярджэнне і распаўсюджванне гуманістычных ідэй, навуковых і прававых ведаў і дасягненняў сусветнай культуры; агульнадаступнасць інфармацыі аб складзе і змесце бібліятэчных фондаў; самастойнасць у вызначэнні зместу, форм і метадаў сваёй дзейнасці; каардынацыя і кааперацыя дзейнасці па набыцці, стварэнні, фарміраванні і ўзаемавыкарыстанні інфармацыйных рэсурсаў, аказанні электронных паслуг) і іх характарыстыка.

3. Функцыі бібліятэк

Змест паняцця “функцыя бібліятэкі”. Разнастайнасць і адзінства ўяўленняў аб сацыяльных функцыях бібліятэк.

Сутнасныя сацыяльныя функцыі бібліятэк: кумулятыўная, мемарыяльная, камунікатыўная; іх узаемасувязь. Вытворныя сацыяльныя функцыі бібліятэкі (інфармацыйная, адукацыйная, выхаваўчая, эстэтычная, асветніцкая, сацыялізуючая і інш.) і іх характарыстыка.

4. Бібліятэчная тэхналогія

Вызначэнне паняцця "бібліятэчная тэхналогія». Сутнасць і значэнне бібліятэчнай тэхналогіі.

Асноўныя цыклы бібліятэчнай тэхналогіі. Патрабаванні да бібліятэчнай тэхналогіі.

Традыцыйныя і камп'ютэрныя тэхналогіі. Асаблівасці і праблемы пераходу бібліятэк Беларусі на камп'ютэрныя тэхналогіі. Тэхналагічныя карты і блок-схемы працэсаў, іх ужыванне. Сістэмы дакументацыі, якія рэгламентуюць тэхналагічныя працэсы.

5. Сетка бібліятэк Рэспублікі Беларусь

Агульныя падыходы да арганізацыі сеткі бібліятэк Рэспублікі Беларусь. "Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры" (20 ліп. 2016 г.) як нарматыўна-прававая база фарміравання сеткі бібліятэк у краіне. Каардынацыйныя і метадычныя цэнтры сеткі бібліятэк.

Віды бібліятэк, якія ўваходзяць у сетку бібліятэк Рэспублікі Беларусь. Па значэнні: нацыянальная, рэспубліканскія, абласныя, гарадскія, раённыя, пасёлкаў гарадскога тыпу, сельскія. Па сацыяльным прызначэнні: публічныя і спецыяльныя. Па зместу бібліятэчных фондаў: універсальныя, галіновыя. Іх характарыстыка.

6. Нацыянальная бібліятэка Беларусі – галоўная бібліятэка эспублікі

Нацыянальная бібліятэка Беларусі (НББ) – дзяржаўны інфармацыйны і сацыяльна-культурны цэнтр краіны. Гісторыя яе станаўлення і развіцця.

Асаблівасці НББ як універсальнай бібліятэкі, агульнадзяржаўнага сховішча нацыянальнага дакумента і «беларусікі», замежных дакументаў, якія маюць навуковую, культурную і мастацкую каштоўнасць.,

Асноўныя функцыі бібліятэкі як сучаснага інфармацыйнага, навукова-метадычнага, сацыякультурнага цэнтра і навукова-даследчай установы: фарміраванне фондаў, зберажэнне і захаванне дакументаў, стварэнне даведачна-бібліяграфічнага апарата, арганізацыя бібліятэчнага абслугоўвання карыстальнікаў, навукова-даследчая і метадычная работа, міжнароднае супрацоўніцтва, павышэнне кваліфікацыі бібліятэчных кадраў.

7. Універсальныя абласныя навуковыя бібліятэкі.

Адметныя рысы. Змест дзейнасці

Месца ўніверсальнай абласной навуковай бібліятэкі (УАНБ) у сістэме бібліятэчна-інфармацыйных устаноў рэгіёна. Асаблівасці фарміравання фондаў

УАНБ. Сістэма абслугоўвання карыстальнікаў. УАНБ як цэнтр МБА, прававой інфармацыі, краязнаўчай дзейнасці, метадычнага забеспячэння бібліятэк вобласці, дэпазітарнага захавання бібліятэчных фондаў. Роля УАНБ у аўтаматызацыі бібліятэк вобласці.

8. Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма публічных бібліятэк Беларусі. Цэнтральная бібліятэка

Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма публічных бібліятэк як аб'яднанне бібліятэк, якое функцыянуе на падставе адзінага кіравання, агульных фінансавых, матэрыяльна-тэхнічных, кадравых, інфармацыйных рэсурсаў і тэхналагічнага адзінства. Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма горада (раёна): мэты, задачы, структура.

Цэнтральная бібліятэка як інфармацыйны, культурна-асветніцкі, краязнаўчы, метадычны цэнтр горада (раёна). Яе задачы, функцыі, структура.

9. Бібліятэкі-філіялы цэнтралізаванай сістэмы публічных бібліятэк

Адметныя рысы і змест працы бібліятэк-філіялаў. Асаблівасці фарміравання іх фондаў, індывідуальнага, групавога, франтальнага абслугоўвання карыстальнікаў.

Спецыялізацыя бібліятэк-філіялаў: бібліятэкі сямейнага чытання, бібліятэка-клуб, бібліятэка-музей і інш. Асаблівасці іх дзейнасці.

Дзіцячыя бібліятэкі-філіялы. Задачи, асноўныя функцыі, структура.

10. Спецыяльныя бібліятэкі Рэспублікі Беларусь

Роля спецыяльных бібліятэк у абслугоўванні насельніцтва Беларусі. Задачи, функцыі, карыстальнікі, асаблівасці фондаў. Віды спецыяльных бібліятэк: вучэбныя, вытворчыя, навуковыя.

Сеткі спецыяльных бібліятэк: навуковых, навукова-тэхнічных, сельскагаспадарчых, медыцынскіх, навучальных устаноў. Асаблівасці арганізацыі, карыстальнікаў, інфармацыйных рэсурсаў і функцыянавання.

Раздзел 2. БІБЛІЯТЭЧНАЕ АБСЛУГОЎВАННЕ

11. Асноўныя канцэпцыі і прынцыпы бібліятэчнага абслугоўвання

Асноўныя тэарэтычныя канцэпцыі бібліятэчнага абслугоўвання і іх рэалізацыя ў бібліятэках рознага тыпу.

Мэта бібліятэчнага абслугоўвання як прадастаўленне карыстальніку шырокай і поўнай інфармацыі, неабходнай для вырашэння разнастайных жыццёвых праблем і спрыяльнай для сацыялізацыі асобы.

Задачы абслугоўвання карыстальнікаў: задавальненне разнастайных інфармацыйных патрэбнасцей; фарміраванне інфармацыйнай культуры, высокай маралі, навуковага светапогляду; выхаванне здольнасці да самастойнага мыслення.

Прынцыпы абслугоўвання: дыферэнцыраванага падыходу, дыялагічнасці, нагляднасці, камфортнасці, аператыўнасці, кангруэнтнасці.

12. Вывучэнне чытачоў бібліятэк

Вывучэнне чытачоў як агульнаасветная прафесійная праблема. Асноўныя даследчыя метады вывучэння чытача. Тыпалогія чытачоў. Развіццё сацыялагічных даследаванняў у бібліятэках Беларусі: праблемы і напрамкі. Праграма сацыялагічнага даследавання чытання як асноўны дакумент вывучэння карыстальнікаў бібліятэкі.

Аналіз дакументаў, назіранне і апытанне як асноўныя метады збору першаснай сацыялагічнай інфармацыі пра чытанне. Структура анкеты і правілы яе складання. Правядзенне даследавання. Аналіз і афармленне вынікаў даследавання.

13. Бібліятэкар як спецыяліст па абслугоўванню карыстальнікаў

Бібліятэкар як адзін з асноўных удзельнікаў працэсу бібліятэчнага абслугоўвання. Прафесія бібліятэкара, яе змест і асаблівасці. Гісторыя ўзнікнення прафесіі.

Асноўныя прафесійныя і асобныя якасці, моўная культура і імідж бібліятэкара. Прафесійныя, агульнаадукацыйныя і асобныя якасці, неабходныя бібліятэкару. Уплыў сучасных інфармацыйных і сацыякультурных тэхналогій на прафесію бібліятэкара.

Кодэкс прафесійнай этыкі бібліятэкара Беларусі.

14. Бібліятэчныя зносіны ў працэсе абслугоўвання карыстальнікаў
Асноўныя функцыі, формы і віды бібліятэчных зносін. Структура зносін. Камунікатыўны, інтэрактыўны аспекты зносін і аспект успрымання і разумення суб'ектамі адзін аднаго. Сацыяльна-псіхалагічныя асаблівасці бібліятэчных зносін. Бібліятэчныя зносіны як механізм псіхалага-педагагічнага ўзаемадзеяння бібліятэкара з карыстальнікам.

15. Фарміраванне культуры чытання і інфармацыйнай культуры карыстальнікаў бібліятэкі

Змест паняццяў «культура чытання», «інфармацыйная культура».

Бібліятэчнае абслугоўванне ў дапамогу фарміраванню культуры чытання і інфармацыйнай культуры карыстальнікаў.

Інфармацыйная культура карыстальніка, як элемент агульнай культуры чалавека. Спецыфіка фарміравання інфармацыйнай культуры чытачоў рознага ўзросту, узроўня адукацыі і прафесійнай дзейнасці.

Каардынацыя работы бібліятэк па фарміраванні культуры чытання і інфармацыйнай культуры карыстальнікаў.

Індывідуальныя, групавыя і масавыя формы фарміравання культуры чытання карыстальнікаў бібліятэк. Спалучэнне наглядных і вусных метадаў у фарміраванні культуры чытання. Зваротная сувязь з карыстальнікам падчас фарміравання культуры чытання.

16. Структура і формы бібліятэчнага абслугоўвання

Арганізацыйна-функцыянальная структура бібліятэчнага абслугоўвання.

Задачы функцыянальных падраздзяленняў (аддзелаў, сектараў), якія забяспечваюць абслугоўванне карыстальнікаў. Асноўныя дакументы, якія рэгламентуюць абслугоўванне карыстальнікаў.

Класіфікацыя формаў бібліятэчнага абслугоўвання. Стацыянарныя і пазастацыянарныя метады і формы бібліятэчнага абслугоўвання. Бібліятэчны абанемент. Віды абанементаў. Віды абанементаў: агульны, галіновы, групавы, функцыянальны. Чытальная зала. Віды чытальных залаў. Асаблівасці фонду чытальнай залы. Тэхналогія абслугоўвання карыстальнікаў у чытальнай зале. Улік работы чытальнай залы. Аўтаматызацыя бібліятэчных працэсаў у чытальнай зале. Электронная дастаўка дакументаў. Перасоўная бібліятэка. Сямейны абанемент. Завочны абанемент.

17. Рэсурсы і тэхналогіі абслугоўвання карыстальнікаў бібліятэкі

Рэсурсы бібліятэчнага абслугоўвання: інфармацыйныя (бібліятэчны фонд, даведачна-бібліяграфічны апарат і інш.), інтэлектуальныя (бібліятэчны персанал), матэрыяльна-тэхнічныя (бібліятэчнае абсталяванне, памяшканне і інш.).

Тэхналогіі бібліятэчнага абслугоўвання як сукупнасць прыёмаў і метадаў. Тыпы тэхналогій. Тэхналагічныя аперацыі абслугоўвання і іх элементы: дзеянне, стадыя, этап.

Чытацкі попыт як элемент бібліятэчнага абслугоўвання. Класіфікацыя чытацкіх інтарэсаў па змесце.

Бібліятэчная паслуга як канчатковы вынік бібліятэчнага абслугоўвання. Сучасныя тэхналогіі ў арганізацыі бібліятэчнага абслугоўвання.

18. Індывідуальнае абслугоўванне карыстальнікаў бібліятэкі

Індывідуальнае абслугоўванне – аснова бібліятэчнага абслугоўвання. Значэнне і задачы індывідуальнага бібліятэчнага абслугоўвання. Сучасныя тэхналогіі ў арганізацыі індывідуальнага бібліятэчнага абслугоўвання. Гутарка і кансультацыя як асноўныя формы індывідуальнай работы з чытачамі, іх разнавіднасці.

Бібліятэчнае асяроддзе і бібліятэчнае ўздзеянне ў працэсе індывідуальнага абслугоўвання карыстальнікаў.

Вывучэнне і аналіз індывідуальнага бібліятэчнага абслугоўвання.

19. Групавое і фронтальнае абслугоўванне карыстальнікаў бібліятэкі

Вызначэнне паняцця "групавое і фронтальнае абслугоўванне". Прызначэнне групавога і фронтальнага абслугоўвання, патрабаванні да арганізацыі.

Формы нагляднага інфармавання. Кніжныя выставы, прызначэнне, патрабаванні, віды, метадыка распрацоўкі і афармлення. Бібліятэчныя плакаты. Альбомы. Тэматычныя падборкі. Ілюстраваныя картатэкі. Электронныя выставы.

Традыцыйныя і інавацыйныя формы вуснага інфармавання карыстальнікаў, іх характарыстыка, метады падрыхтоўкі і правядзення.

Стварэнне прэзентацыйных матэрыялаў з дапамогай «Power Point».

Аўтарскія аб'яднанні чытачоў пры бібліятэках.

Комплексныя формы абслугоўвання.

Метадыка распрацоўкі бібліятэчных праектаў.

20. Эфектыўнасць бібліятэчнага абслугоўвання карыстальнікаў

Вызначэнне паняцця "эфектыўнасць бібліятэчнага абслугоўвання». Сацыяльны складнік эфектыўнасці бібліятэчнага абслугоўвання. Характарыстыка сістэмы ацэнак бібліятэчнага абслугоўвання. Крытэрыі і паказчыкі эфектыўнасці дакументных паслуг. Крытэрыі і паказчыкі эфектыўнасці камунікатыўных бібліятэчных паслуг. Асноўныя вынікі бібліятэчных мерапрыемстваў: адпаведнасць тэмы чытацкім інтарэсам, зместу дакументаў тэме; формы паслугі, афармлення, месца, часу, тэрмінах і працягласці мерапрыемства.

Змест і характарыстыка сэрвісных паслуг. Крытэрыі эфектыўнасці: рэжым работы бібліятэкі і яе структурных падраздзяленняў, умовы для работы і адпачынку карыстальнікаў. Наменклатура і аб'ём бібліятэчных паслуг і прадуктаў, наяўнасць стабільных бібліятэчных рэсурсаў, тэрміны і сродкі распаўсюджвання бібліятэчных паслуг.

Раздзел 3. БІБЛІЯТЭЧНАЕ АБСЛУГОЎВАННЕ АСОБНЫХ КАТЭГОРЫЙ КАРЫСТАЛЬНІКАЎ

21. Асаблівасці бібліятэчнага абслугоўвання дзяцей, падлеткаў і юнацтва

Роля чытання ў станаўленні асобы дзіцяці. Узроставыя асаблівасці дашкольнікаў, малодшых школьнікаў, падлеткаў, юнацтва ў кантэксце іх чытацкага развіцця. Улік узроставых асаблівасцяў пры бібліятэчным абслугоўванні. Нагляднае інфармаванне дзяцей, падлеткаў і юнацтва ў бібліятэцы. Асаблівасці афармлення выстаў для дзяцей дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту. Індывідуальнае, групавое і франтальнае абслугоўванне дзяцей, падлеткаў і юнацтва. Значэнне і роля камп'ютэрных гульняў. Арганізацыя пры бібліятэках аб'яднанняў карыстальнікаў бібліятэк.

Работа бібліятэк з дзецьмі і падлеткамі ў дапамогу адукацыйнага працэсу. Работа бібліятэк па прадухіленні дэвіянтных паводзін дзяцей, падлеткаў, юнацтва. Сувязь са школьнымі бібліятэкамі, бацькамі, грамадскімі арганізацыямі, праваахоўнымі органамі.

22. Асаблівасці бібліятэчнага абслугоўвання дзяцей дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту

Узроставыя асаблівасці дашкольнікаў і малодшых школьнікаў. Адметныя рысы іх чытання і чытацкага развіцця. Уплыў сям'і і школы на чытанне

дашкольнікаў і дзяцей малодшага школьнага ўзросту. Роля бібліятэкара ў кіраўніцтве дзіцячым чытаннем.

Формы індывідуальнай работы з дашкольнікамі і малодшымі школьнікамі. Гутаркі. Віды гутарак, метадычныя асаблівасці іх падрыхтоўкі і правядзення.

Асаблівасці групавой і фронтальнай работы з чытачамі дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту. Гучныя чытанні і пераказы. Літаратурныя ранішнікі, гульні, святыя кнігі, урокі дабрыні і інш.

Спецыфіка нагляднай рэкамендацыі кніг для дзяцей. Выкарыстанне сучасных інфармацыйных тэхналогій у рабоце з чытачамі дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту.

23. Асаблівасці бібліятэчнага абслугоўвання падлеткаў і юнацтва

Узроставыя асаблівасці чытачоў-падлеткаў. Адметныя рысы іх чытання і чытацкага развіцця: пазнавальная актыўнасць, фарміраванне светапогляду, разнастайнасць чытацкіх інтарэсаў, эмацыянальнасць, аналітычнае мысленне, уласцівасці памяці, асаблівасці ўзаемаадносін з аднагодкамі і дарослымі. Выдзяленне ўзроставых груп падлеткаў і спецыфіка абслугоўвання кожнай з іх.

Формы індывідуальнага абслугоўвання падлеткаў. Асаблівасці індывідуальных гутарак і кансультацый. Групавое і фронтальнае абслугоўванне падлеткаў; найбольш эфектыўныя формы. Выкарыстанне сучасных інфармацыйных тэхналогій у рабоце з чытачамі падлеткавага ўзросту.

Работа бібліятэк па прадухіленні дэвіянтных паводзін падлеткаў і юнацтва. Сувязь са школьнымі бібліятэкамі, бацькамі, грамадскімі арганізацыямі, праваахоўнымі органамі.

24. Бібліятэчнае абслугоўванне асоб з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця

Тыпалогія карыстальнікаў з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця. Спецыфіка бібліятэчнага абслугоўвання асоб з парушэннем сэнсарных, псіхічных, маўленчых і моўных, статадынамічнай функцый. Сістэма бібліятэк, якія абслугоўваюць асоб з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця. Арганізацыя прасторы бібліятэкі. Дапамога бібліятэк у рэалізацыі права людзей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця на свабодны доступ да інфармацыі.

Укараненне сацыяльна-педагагічных тэхналогій у індывідуальнае і фронтальнае абслугоўванне карыстальнікаў з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця. Выкарыстанне сучасных інфармацыйных тэхналогій. Арганізацыя абслугоўвання на даму. Бібліятэрапія.

25. Бібліятэчнае абслугоўванне асоб пажылога ўзросту

Асаблівасці псіхалогіі пажылых людзей. Роля бібліятэкі ў жыцці пажылых людзей. Тыпалогія чытачоў-пенсіянераў. Арганізацыя індывідуальнага і групавога бібліятэчнага абслугоўвання чытачоў-пенсіянераў. Асаблівасці інфармацыйных рэсурсаў, якія выкарыстоўваюцца чытачамі сталага ўзросту (кнігі і часопісы з буйным шрыфтам, кнігі, якія лёгка трымаць, аўдыё-кнігі і інш.). Формы нестатыянарнага абслугоўвання асоб пажылога ўзросту. Навучанне асоб пажылога ўзросту асновам камп'ютарнай пісьменнасці як новы напрамак дзейнасці бібліятэк. Формы арганізацыі вольнага часу асоб сталага ўзросту сродкамі бібліятэк.

26. Асаблівасці абслугоўвання карыстальнікаў літаратурай на нацыянальных мовах

Дзейнасць бібліятэк па развіцці міжнацыянальных адносін. Стварэнне роўных магчымасцей бібліятэчнага абслугоўвання для ўсіх нацыянальнасцей.

Сістэма і формы работы бібліятэк па вывучэнні і авалоданні беларускай мовай.

Прапаганда нацыянальнай культуры, беларускай літаратуры, нацыянальных звычаяў і традыцый.

Раздзел 4. БІБЛІЯТЭЧНЫ МЕНЕДЖМЕНТ

27. Асноўныя паняцці і катэгорыі бібліятэчнага менеджменту

Азначэнне паняцця "менеджмент". Асноўныя прынцыпы менеджменту: навуковасць, сістэмнасць, дэмакратызацыя, дзелавое партнёрства і інш. Функцыі менеджменту. Метады кіравання бібліятэчнай справай: арганізацыйна-распарадчыя, эканамічныя, сацыяльна-псіхалагічныя.

28. Сістэма кіравання бібліятэчнай справай

Крыніцы прававой рэгламентацыі бібліятэчнай дзейнасці ў Беларусі: міжнародныя прававыя акты, Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь, Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры і іншыя заканадаўчыя акты.

Арганізацыя кіравання бібліятэчнай справай у Рэспубліцы Беларусь. Узроўні кіравання: рэспубліканскі, рэгіянальны (абласны), мясцовы, адміністрацыя бібліятэк.

Органы прафесійнага і грамадскага кіравання ў бібліятэчнай справе. Бібліятэчныя асацыяцыі, таварыствы, аб'яднанні.

Дзейнасць Міжнароднай Федэрацыі бібліятэчных асацыяцый і ўстаноў (ІФЛА), Бібліятэчнай асамблеі Еўразіі, Беларускай бібліятэчнай асацыяцыі.

Роля ЮНЕСКА ў развіцці бібліятэчна-інфармацыйных і культурных камунікацый.

29. Арганізацыя кіравання бібліятэкай

Бібліятэка як арганізацыя. Агульныя характарыстыкі арганізацый: рэсурсы, залежнасць ад знешняга асяроддзя, структурныя падраздзяленні і г.д.

Структура кіравання бібліятэкай. Асаблівасці розных відаў сувязяў у бібліятэцы. Іерархічныя арганізацыйныя структуры: лінейна-функцыянальная, лінейна-штабная, дывізіянальная арганізацыя. Адаптыўныя структуры: праграма-мэтавая (праектная), матрычная, сеткавая.

Дакументацыйнае забеспячэнне кіравання бібліятэкай. Сістэмы дакументацыі: арганізацыйна-прававая, планавая, распарадчая, даведачна-інфармацыйная і даведачна-аналітычная, справаздачная.

30. Інавацыйна-метадычная дзейнасць бібліятэк

Рэалізацыя інавацыйнага працэса ў бібліятэцы. Віды бібліятэчных інавацый. Распрацоўка інавацыйных праектаў. Кіраванне бібліятэчнымі новаўвядзеннямі.

Метадычнае забеспячэнне бібліятэчнай дзейнасці, яго сутнасць, задачы.

Кансультацыйна-метадычная дапамога бібліятэкам: кансультацыі, выезды ў бібліятэкі, метадычныя дапаможнікі, пісьмы, распрацоўкі, інструктыўна-метадычныя матэрыялы.

Інавацыйная дзейнасць бібліятэк. Прапаганда навацый і іх распаўсюджвання ў бібліятэках. Прымяненне бібліятэчнага маніторынгу ў дзейнасці навукова-метадычных службаў.

31. Планаванне работы бібліятэкі

Вызначэнне паняццяў «планаванне работы», «план работы бібліятэкі». Сутнасць і значэнне планавання як формы кіравання бібліятэкай. Прынцыпы планавання.

Сістэма планаў работы бібліятэкі. Віды планаў бібліятэкі: па змесце, тэрмінах выканання, па аб'ёме планаванай работы і інш.

План работы бібліятэкі, аддзела, сектара, індывідуальны план. Бягучае і перспектыўнае планаванне. Зводныя планы.

Стратэгічнае планаванне ў бібліятэцы: вызначэнне і значэнне. Стратэгічны план як від перспектыўнага плана.

Аператыўнае планаванне, яго асаблівасці, сфера выкарыстання. Разлік кантрольных паказчыкаў плана.

32. Бібліятэчная статыстыка. Улік і справаздачнасць у рабоце бібліятэкі

Бібліятэчная статыстыка як інфармацыйная база кіравання: значэнне, сутнасць, задачы.

Арганізацыя статыстычнай працы ў бібліятэцы. Асноўныя этапы статыстычнага даследавання: статыстычнае назіранне, збор і групоўка матэрыялаў, аналіз даных.

Методыка стварэння статыстычных табліц, графікаў і дыяграм.

Паняцці ўлік і справаздачнасць. Віды ўліку. Формы і метады. Статыстычныя і інфармацыйныя справаздачы бібліятэкі: структура, методыка стварэння і зацвярджэння. Зводныя справаздачы. Улік і справаздачнасць як формы кантролю за дзейнасцю бібліятэкі.

Значэнне кантролю ў кіраванні бібліятэкай.

33. Нарміраванне працы і выкарыстанне норм у рабоце бібліятэкі

Значэнне, задачы нарміравання. Сутнасць нарміравання і віды нормаў працы. Нарміраванне бібліятэчных працэсаў, іх значэнне, асаблівасці. Мясцовыя, галіновыя і тыпавыя нормы.

Метады нарміравання бібліятэчных працэсаў. Статыстычны і аналітычны метады як базавыя метады ўстанаўлення нормаў, а таксама праверкі іх выканання ў бібліятэках. Фатаграфія (самафатаграфія) працоўнага дня, хранаметраж.

Парадак распрацоўкі і ўкаранення нормаў у бібліятэках.

34. Матэрыяльна-тэхнічная база і фінансаванне бібліятэк

Матэрыяльна-тэхнічная база як элемент сістэмы бібліятэкі, яе сутнасць, задачы, функцыі.

Архітэктурныя асаблівасці і патрабаванні, што прад'яўляюцца да праектавання і пабудовы бібліятэчных будынкаў, памяшканняў бібліятэк.

Афармленне бібліятэкі. Спецыфіка бібліятэчнага інтэр'еру. Нарматывы плошчы структурных падраздзяленняў. Патрабаванні да бібліятэчнага абсталявання, яго размяшчэння ў інтэр'еры.

Прынцыпы і асаблівасці фінансавання беларускіх бібліятэк. Самафінансаванне. Крыніцы паступлення фінансавых сродкаў: бюджэтныя і пазабюджэтныя.

Каштарыс даходаў і выдаткаў бібліятэкі: характарыстыка складовых частак (каштарысных артыкулаў), групоўка выдаткаў. Планаванне, фарміраванне і размеркаванне пазабюджэтных даходаў бібліятэкі.

35. Сацыяльна-псіхалагічныя асновы кіравання бібліятэкай

Бібліятэчны калектыў як аб'ект кіравання, яго асаблівасці. Асноўныя фактары, якія ўплываюць на стварэнне аптымальнага сацыяльна-псіхалагічнага клімату ў калектыве бібліятэкі: вытворча-бытавыя ўмовы, псіхалагічная сумяшчальнасць супрацоўнікаў, сістэма адбору кадраў.

Навуковая арганізацыя працы ў бібліятэцы; асаблівасці, асноўныя напрамкі.

Фармальныя і нефармальныя групы ў прафесійным калектыве. Этыка дзелавых адносін.

Кіраўніцкія зносіны, яго формы ва ўмовах бібліятэкі.

Псіхалогія канфлікту. Класіфікацыя канфліктаў. Упраўленне канфліктамі ў працэсе кіравання бібліятэкай.

БІБЛІАГРАФІЧНЫ СПІС

1. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры: [прыняты Палатай прадстаўнікоў 24 чэрвеня 2016 г.: адобраны Саветам Рэспублікі 30 чэрвеня 2016 г.]: уступае ў сілу з 3 лютага 2017 года. – Мінск : Нацыянальны цэнтр прававой інфармацыі Рэспублікі Беларусь, 2016 – 270, [1] с.
2. Библиотечное обслуживание: теория и методика : учебник / под ред. А. Я. Айзенберга. – М., 1996. – 98 с.
3. Ванеев, А.Н. Библиотечноеведение в России конца XX века : учеб. пособие / А.Н. Ванеев. – СПб. : Профессия, 2007. – С. 64–68; 123–126; 160–181.
4. Дзямешка, Л. А. Абслугоўванне карыстальнікаў бібліятэк : вучэб. дапам. / Л. А. Дзямешка, С. А. Паўлава. – Мінск : Бел.дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2007. – 111 с.
5. Демешко, Л. А. Менеджмент школьнай бібліятэкі : науч.-практ. пособие / Л. А. Демешко. – Минск : Новое знание, 2009. – 160 с.
6. Езова, С. А. Культура абшчэня бібліятэкараў : учеб.-метод. пособие. / С. А.Езова. – М., 2004. – 144 с.
7. Карташов, Н. С. Общее библиотечноеведение : учебник : в 2 ч. / Н. С.Карташов, В. В. Скворцов. – Ч.1–2. – М. : Мос. гос.ун-т культуры, 1996–1997.
8. Качанова, Е. Ю. Инновации в библиотеках / Е. Ю. Качанова ; науч. ред. В. А. Минкина. – СПб. : Профессия, 2003. – С. 129 – 173.
9. Крейденко, В. С. Библиотечные исследования : учеб.-метод. пособие / В. С. Крейденко. – М. : Русская школьная библиотечная ассоциация, 2007. – С. 56–126; 146–165; 215–225.
10. Мотульский, Р. С. Общее библиотечноеведение : учеб. пособие для вузов / Р. . Мотульский. – М. : Либерия, 2004. – 224 с.
11. Национальная библиотека Беларуси : новое здание – новая концепция развития: к 85-летию Национальной библиотеки Беларуси / Национальная Библиотека Беларуси ; науч. рук. Р.С. Мотульский. – Минск, 2007. – 322 с.
12. Пераверзева, Ю. А. Фінансава-эканамічная дзейнасць бібліятэк : вучэбна-метада. дапаможнік / Ю. А. Пераверзева. – Мінск : Бел. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2009. – С. 6 – 85.
13. Сацыяльна-педагагічныя аспекты дзейнасці бібліятэк Беларусі і іх кадравое забеспячэнне : [манаграфія] / У.А. Акуліч [і інш.] ; навук. рэд. С.В.

Зыгмантовіч, Н.У. Клімянкова ; Мін-ва культуры Рэсп. Беларусь, Бел. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск : БДУКМ, 2012. – С.28-41, 104-123.

14. Справочник библиотекаря / В. В. Брежнева и др. [науч. ред. А. Н. Ванеев] – 1-е изд., перераб. и доп. – СПб. : Профессия, 2010. – 640 с.

15. СТБ 7.20 – 2000. Бібліятэчная статыстыка: асноўныя палажэнні. – Мінск, 2000. – 11 с.

16. Сулова, И. М. Основы библиотечного менеджмента : [учеб.-практ. пособие] / И. М. Сулова. – М. : Либерия, 2000. – 232 с.

17. Яцэвіч, М. А. Карпаратыўныя бібліятэчныя сістэмы і іх роля ў фарміраванні інфармацыйных рэсурсаў Беларусі / М. А. Яцэвіч // Информационное обеспечение науки Беларуси: прошлое, настоящее, будущее. – Мінск : Нац. акад. навук Беларусі, 2003.– С. 42-50.

БІБЛІЯГРАФІЯ

Праграма па вучэбнай дысцыпліне “Бібліяграфія” ўтрымлівае раздзелы: “Дакумент як аб’ект бібліяграфавання”, “Агульнае паняцце аб бібліяграфіі і бібліяграфазнаўстве”, “Інфармацыйна-бібліяграфічныя рэсурсы”, “Арганізацыя і методыка бібліяграфічнай дзейнасці бібліятэк”, “Дакументы, інфармацыйна-бібліяграфічныя прадукты і паслугі ў сферы галіновых комплексаў”.

Пры падрыхтоўцы абітурыентам рэкамендуецца звярнуць ўвагу на засваенне асноўных паняццяў бібліяграфазнаўства, разуменне ролі бібліяграфічнай інфармацыі ў забеспячэнні інфармацыйных патрэбнасцей грамадства ў цэлым і асобных яго сацыяльных груп, асаблівасці сучаснай бібліяграфічнай прадукцыі (дапаможнікаў).

Іспыты праводзяцца ў вуснай форме. У білетах да іспытаў прапануюцца два пытанні з розных раздзелаў вучэбнай дысцыпліны. Адзнака за адказ выстаўляецца ў адпаведнасці з «Крытэрыямі ацэнкі ведаў абітурыентаў, якія паступаюць ва ўстанову адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”».

Раздзел 1. ДАКУМЕНТ ЯК АБ’ЕКТ БІБЛІЯГРАФАВАННЯ

1. Дакумент як аб’ект бібліяграфавання.

Азначэнне паняцця “дакумент”. Класіфікацыя дакументаў: семантычная, па мернасці запісу, па спосабе падрыхтоўкі, па юрыдычным статусе, па характары інфармацыі, па рэгулярнасці выхаду, па форме уласнасці і інш. Віды дакументаў у бібліятэках: выданні, картаграфічныя, нотныя, электронныя дакументы і інш.

2. Выданне як найбольш распаўсюджаны від дакументаў у бібліятэках

Віды выданняў. Асноўныя віды непераядычных выданняў па мэтавым прызначэнні: афіцыйныя, навуковыя, навукова-папулярныя, вытворча-практычныя, нарматыўная вытворча-практычныя, масава-палітычныя, выданні для вольнага часу, інфармацыйныя і іншыя. Іх агульная характарыстыка. Віды выданняў па характары інфармацыі. Афіцыйныя выданні. Афіцыйнае перыядычнае выданне «Нацыянальны рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь». Эталонны банк даных прававой інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Даведачныя выданні. Агульная характарыстыка даведачных выданняў. Энцыклапедыі. Слоўнікі, даведнікі

Віды непэрыядычных выданняў па знакавай прыродзе інфармацыі і аб'ёму.

3. Віды выданняў па перыядычнасці

Паняцці «перыядычнае выданне», «газета», «бюлетэнь», «выданне, якое працягваецца», «каляндар», «часопіс». Іх віды і адрозненне. Характарыстыка па мэтавым прызначэнні, месцы выдання, выдаўцам, чытацкім адрасе. Жанры матэрыялаў, якія змяшчаюцца ў перыядычных выданнях.

Прафесійныя перыядычныя часопісы па бібліятэчна-інфармацыйнай дзейнасці. Дадаткі да газет і часопісаў. Спецыяльныя газетныя выпускі.

4. Віды выданняў па складу асноўнага тэксту, спосабу арганізацыі твораў і чытацкім адрасе

Віды выданняў па складзе асноўнага тэксту і спосабу арганізацыі твораў: манавыданне, зборнік; аднатомнае, шматтомнае, акадэмічнае, збор твораў, выбраныя творы, серыя. Віды выданняў па чытацкім адрасе: папулярныя, масавыя, для дзяцей і юнацтва, элітарныя і інш.

5. Апарат выдання

Паняцце «апарат выдання». Характарыстыка знешніх і ўнутраных элементаў выдання: фармат, вокладка, тэкст і інш. Даведачна-пошукавы апарат. Асноўныя элементы: змест, калантытул, анатацыя, дапаможны паказальнік, спасылка, бібліяграфічны спіс. Навукова-даведачны апарат. Асноўныя элементы: прадмова, уступны артыкул, пасляслоўе, заўвагі, каментары, даты жыцця і дзейнасці і інш. Методыка аналізу кнігі. Метады выбарачнага чытання тэкстаў. Бібліятэчны прагляд. Прыкладная схема аналізу кнігі.

6. Асноўныя этапы развіцця кнігавыдання

Кнігавыдавецкая дзейнасць як складнік нацыянальнай культуры. Асноўныя этапы развіцця кнігадрукавання ў свеце. Развіццё кнігавыдання Беларусі (Ф.Скарына, С.Будны, В.Цяпінскі, С.Собаль, выдавецкае аб'яднанне «Загляне сонца і ў наша аконца» і інш.).

7. Арганізацыя кнігавыдання на сучасным этапе

Выдавецкая справа на сучасным этапе. Арганізацыя кнігавыдання: дзяржаўныя і недзяржаўныя выдавецтвы. Універсальныя і спецыялізаваныя выдавецтвы. Тэматыка і віды выданняў. Выдавецкае афармленне кнігі.

Раздзел 2. АГУЛЬНАЕ ПАНЯЦЦЕ АБ БІБЛІАГРАФІІ І БІБЛІАГРАФАЗНАЎСТВЕ

8. Агульнае ўяўленне аб бібліяграфіі, бібліяграфічнай дзейнасці і бібліяграфазнаўстве

Бібліяграфія як інфармацыйная інфраструктура грамадства, якая забяспечвае падрыхтоўку, распаўсюджванне і выкарыстанне бібліяграфічнай інфармацыі. Характарыстыка паняцця “бібліяграфічная дзейнасць” як галіны дзейнасці па задавальненні патрэбнасцей у бібліяграфічнай інфармацыі.

Бібліяграфазнаўства – навука аб бібліяграфіі, яе структура. Характарыстыка асноўных раздзелаў бібліяграфазнаўства: тэорыя, гісторыя, арганізацыя, тэхналогія (методыка).

9. Прафесія бібліёграфа

Прафесія бібліёграфа. Кваліфікацыйныя патрабаванні да прафесіі бібліёграфа. Прафесійна значныя веды, уменні і навыкі бібліёграфа (класіфікацый дакументаў, хуткага азнаямлення з дакументамі, бібліяграфічных класіфікацый, падрыхтоўкі бібліяграфічных дапаможнікаў і інш.). Этычныя патрабаванні (настойлівасць у пошуку інфармацыі, дабрычлівасць, тактоўнасць і інш.). Асаблівасці працы бібліёграфа.

10. Бібліяграфічная інфармацыя

Паняцце “бібліяграфічная інфармацыя”. Асноўныя функцыі і якасці (уласцівасці) бібліяграфічнай інфармацыі.

Формы існавання (фіксавання і перадачы) бібліяграфічнай інфармацыі: бібліяграфічнае паведамленне, бібліяграфічны запіс і яго элементы (бібліяграфічнае апісанне, анатацыя і інш.), бібліяграфічны дапаможнік.

Раздел 3. ИНФАРМАЦЫЙНА-БІБЛІЯГРАФІЧНЫЯ РЭСУРСЫ

11. Агульнае паняцце аб інфармацыйна-бібліяграфічных рэсурсах

Паняцці «інфармацыйныя рэсурсы», «бібліятэчна-бібліяграфічныя рэсурсы». Агульная характарыстыка інфармацыйна-бібліяграфічных рэсурсаў. Роля інфармацыйна-бібліяграфічных рэсурсаў у абслугоўванні карыстальнікаў. Вывучэнне асаблівасцей розных відаў інфармацыйна-бібліяграфічных рэсурсаў. Формы бібліяграфічных рэсурсаў: друкаваныя (бібліяграфічныя выданні і несамастойныя выдавецкія формы), картачныя (каталогі, картатэкі), электронныя (лічбавыя).

12. Тыпы і жанры бібліяграфічных дапаможнікаў

Тыпы бібліяграфічных дапаможнікаў. Бібліяграфічны паказальнік. Бібліяграфічны спіс. Бібліяграфічны агляд. Асаблівасці іх структуры, складу даведчна-метадычнага апарата.

Жанры бібліяграфічных дапаможнікаў. Метадычныя асаблівасці асобных жанраў бібліяграфічных дапаможнікаў (календароў знамянальных і памятных дат, дайджэстаў, праспектаў, біябібліяграфічных слоўнікаў, памятак чытачу, бібліяграфічных лістовак, бібліяграфічных нарысаў і інш.).

13. Віды бібліяграфічных дапаможнікаў

Віды бібліяграфічных дапаможнікаў у адпаведнасці з грамадскім (мэтавым і чытацкім) прызначэннем. Прызначэнне дзяржаўных, навукова-дапаможных, рэкамендацыйных, прафесійна-вытворчых і інш. Асаблівасці адбору дакументаў і бібліяграфічнай характарыстыкі дакументаў у дапаможніках рознага грамадскага прызначэння.

Віды бібліяграфічных дапаможнікаў па змесце аб'ектаў бібліяграфавання. Асаблівасці ўніверсальных, галіновых, тэматычных, персанальных/біябібліяграфічных, краіназнаўчых і краязнаўчых бібліяграфічных дапаможнікаў. Прыклады дапаможнікаў рознага зместу, выдадзеныя цэнтрамі бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь.

14. Электронныя інфармацыйныя рэсурсы

Разнавіднасці электронных інфармацыйных рэсурсаў. Бібліяграфічныя базы даных. Электронны каталог. Банк даных. Базы даных буйнейшых бібліятэк Беларусі.

15. Дзяржаўныя бібліяграфічныя дапаможнікі

Сістэма дзяржаўных бібліяграфічных паказальнікаў Рэспублікі Беларусь. Функцыі Нацыянальнай кніжнай палаты Беларусі як цэнтра дзяржаўнай бібліяграфіі. Характарыстыка "Летапісу друку Беларусі" і асобных паказальнікаў: "Кніжнага летапісу", "Летапісу часопісных артыкулаў", "Летапісу газетных артыкулаў", "Летапісу аўтарэфератаў дысертацый", "Летапіс нотных выданняў", "Беларусь у сусветным друку" і інш. Электронная форма дзяржаўнай бібліяграфічнай інфармацыі (онлайн-каталог друкаваных выданняў Рэспублікі Беларусь). Напрамкі выкарыстання дзяржаўных дапаможнікаў у рабоце бібліятэк.

16. Навукова-дапаможныя бібліяграфічныя дапаможнікі

Навукова-дапаможныя бібліяграфічныя дапаможнікі: іх функцыянальнае прызначэнне, цэнтры падрыхтоўкі ў Рэспубліцы Беларусь: Нацыянальная бібліятэка Беларусі, роля галіновых рэспубліканскіх і ўніверсальных абласных бібліятэк. Арганізацыя іх выпуску. Бягучыя і рэтраспектыўныя бібліяграфічныя паказальнікі і базы даных навукова-дапаможнага характару. Метадычныя асаблівасці дапаможнікаў: поўнае адлюстраванне дакументаў навуковага прызначэння, групоўка матэрыялу, набліжаная да структуры галін навуковых ведаў і інш. Напрамкі іх выкарыстання ў рабоце бібліятэк.

17. Рэкамендацыйныя бібліяграфічныя дапаможнікі

Функцыянальнае прызначэнне рэкамендацыйных дапаможнікаў, цэнтры іх падрыхтоўкі ў Рэспубліцы Беларусь. Характарыстыка рэкамендацыйных бібліяграфічных дапаможнікаў па мэтаваму і чытацкаму прызначэнню, змесце, жанру і іншых прыкметах.

Роля рэкамендацыйных дапаможнікаў у сацыялізацыі асобы, адукацыйнай, выхаваўчай дзейнасці, фарміраванні культуры чытання. Бюлетэнь "Новыя кнігі: па старонках беларускага друку" Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі як універсальная крыніца інфармавання аб лепшых выданнях і аналітычных матэрыялах, яго змястоўна-функцыянальная характарыстыка. Выпуск рэкамендацыйных бібліяграфічных дапаможнікаў абласнымі ўніверсальнымі навуковымі бібліятэкамі, публічнымі бібліятэкамі. Напрамкі іх выкарыстання ў рабоце бібліятэк.

18. Выдавецкія і кнігагандлёвыя бібліяграфічныя дапаможнікі

Выдавецкія і кнігагандлёвыя бібліяграфічныя дапаможнікі: вызначэнне паняццяў. Характарыстыка асноўных жанраў выдавецкіх і кнігагандлёвых

бібліяграфічных дапаможнікаў: тэматычных планаў выпуску літаратуры; каталогаў выдавецтваў; перыядычных (бюлетэні, газеты) і непэрыядычных рэкламных выданняў. Выкарыстанне выдавецкіх і кнігагандлёвых бібліяграфічных дапаможнікаў у рабоце бібліятэкі.

19. Краязнаўчыя бібліяграфічныя дапаможнікі

Паняцце і функцыянальнае прызначэнне краязнаўчых бібліяграфічных дапаможнікаў, роля абласных універсальных навуковых бібліятэк і публічных бібліятэк у іх падрыхтоўцы. Навукова-дапаможныя і рэкамендацыйныя дапаможнікі як прыярытэтныя віды краязнаўчых бібліяграфічных дапаможнікаў. Метадычныя асаблівасці календароў і знамянальных памятных дат, персанальных/біябібліяграфічных дапаможнікаў, тэматычных дапаможнікаў і інш.

Раздел 4. АРГАНІЗАЦЫЯ І МЕТОДЫКА БІБЛІЯГРАФІЧНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ БІБЛІЯТЭК

20. Арганізацыя бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь

Паняцце «бібліяграфічная дзейнасць». Працэсы і сродкі бібліяграфічнай дзейнасці.

Бібліятэка як бібліяграфічны цэнтр: асноўныя задачы і напрамкі бібліяграфічнай дзейнасці. Арганізацыя бібліяграфічнай дзейнасці ў бібліятэках.

Бібліяграфічная дзейнасць публічных бібліятэк Рэспублікі Беларусь.

21. Даведачна-бібліяграфічны апарат публічнай бібліятэкі

Даведачна-бібліяграфічны апарат (ДБА) бібліятэкі: азначэнне паняцця і функцыянальнае прызначэнне. Структура ДБА: сістэма каталогаў і картатэк, даведачна-бібліяграфічны фонд, фонд выкананых даведак.

Сістэма каталогаў і картатэк бібліятэкі. . Азначэнне каталога і картатэкі, іх адрозненне. Задачы, якія стаяць перад сістэмай каталогаў і картатэк бібліятэкі. Асаблівасці складу і вядзення каталогаў ЦБ і бібліятэк-філіялаў ЦБС. Зводныя каталогі іх віды. Сістэма картатэк бібліятэкі. Віды картатэк. Методыка стварэння і вядзення бібліяграфічных картатэк.

22. Даведачна-бібліяграфічны фонд бібліятэкі

Даведачна-бібліяграфічны фонд (ДФФ) бібліятэкі: азначэнне, функцыянальнае прызначэнне, крыніцы камплектавання. Склад ДБФ: афіцыйныя

выданні і матэрыялы, поўнатэкставыя базы даных прававой інфармацыі; даведачныя выданні; бібліяграфічныя выданні. Актыўная і пасіўная часткі ДБФ. Асаблівасці арганізацыі ДБФ у бібліятэках.

Фонд выкананых давадак: прызначэнне, асаблівасці фарміравання і вядзення ў традыцыйных і электроннай формах; выкарыстанне ў бібліятэках.

23. Асаблівасці падрыхтоўкі рэкамендацыйных бібліяграфічных дапаможнікаў

Мэтавае і чытацкае прызначэнне рэкамендацыйных бібліяграфічных дапаможнікаў, іх асноўныя тыпы і жанры. Асаблівасці асноўных тэхналагічных этапаў падрыхтоўкі рэкамендацыйных бібліяграфічных дапаможнікаў: падрыхтоўчага, аналітычнага, сінтэтычнага, заключнага. Метадычныя адметнасці рэкамендацыйных анатацый. Выкарыстанне разнастайных пазнавальных і інструкцыйна-метадычных звестак для стымулявання чытання. Якасны адбор – галоўны прынцып адбору дакументаў у рэкамендацыйных дапаможніках. Асаблівасці групавак бібліяграфічных запісаў і афармлення бібліяграфічнага дапаможніка.

Складанне рэкамендацыйных бібліяграфічных дапаможнікаў малых форм.

Методыка падрыхтоўкі бібліяграфічных аглядаў. Структура агляда: уступная, асноўная, заключная часткі.

24. Падрыхтоўка і правядзенне бібліяграфічных аглядаў

Прызначэнне бібліяграфічных аглядаў, іх віды па мэтавым прызначэнні (рэкамендацыйныя і інфармацыйныя), па зместу (галіновыя, тэматычныя і інш.), па храналагічнаму ахопу (новых дакументаў, рэтраспектыўныя), па відах уключаных дакументаў (кніг, часопісаў, электронных рэсурсаў і інш.), па форме (вусныя, пісьмовыя і інш.). Асноўныя этапы падрыхтоўкі аглядаў (выбар аб'екта агляду, мэтавага і карыстальніцкага прызначэння, выяўленне і адбор дакументаў, групоўка дакументаў і інш.). Структура агляду. Асаблівасці падрыхтоўкі аглядаў розных відаў. Методыка правядзення бібліяграфічных аглядаў.

25. Бібліяграфічнае інфармаванне

Бібліяграфічнае інфармаванне карыстальнікаў: азначэнне, яго віды. Масвае бібліяграфічнае інфармаванне, асаблівасці і асноўныя формы (бюлетэні новых паступленняў, выставы і агляды новых паступленняў, Дні інфармацыі і інш.). Дыферэнцыраванае групавое бібліяграфічнае інфармаванне: асаблівасці арганізацыі і асноўныя формы (тэматычныя выставы і агляды літаратуры,

тэматычныя спісы літаратуры, Дні спецыяліста і інш.). Індывідуальнае бібліяграфічнае інфармаванне: метадычныя асаблівасці арганізацыі і асноўныя формы.

26. Даведачна-бібліяграфічнае абслугоўванне

Даведачна-бібліяграфічнае абслугоўванне: азначэнне. Асноўныя элементы даведачна-бібліяграфічнага абслугоўвання: разавы запыт, бібліяграфічны і фактаграфічны пошук, адказ на запыт (даведка, метадычная кансультацыя, адмова).

Віды даведак. Методыка выканання тэматычных, адрасна-бібліяграфічных, удакладняльных, фактаграфічных даведак. Выкарыстанне інфармацыйных тэхналогій у даведачна-бібліяграфічным абслугоўванні. Арганізацыя працы віртуальнай даведачнай службы бібліятэкі.

27. Фарміраванне інфармацыйнай культуры

Паняцці «інфармацыйная культура», «бібліяграфічная культура», «бібліяграфічнае навучанне». Фарміраванне інфармацыйнай культуры. Асноўныя элементы інфармацыйнай культуры. Патрабаванні да фарміравання інфармацыйнай культуры.

Арганізацыя і методыка бібліяграфічнага навучання: наглядныя, вусныя, друкаваныя, комплексныя формы і метады.

28. Кіраванне бібліяграфічнай работай бібліятэкі

Кіраванне бібліяграфічнай дзейнасцю бібліятэкі. Функцыі. Планаванне бібліяграфічнай работы. Віды планаў. Улік і справаздачнасць бібліяграфічнай работы.

Раздзел 5. ДАКУМЕНТЫ, ІНФАРМАЦЫЙНА-БІБЛІЯГРАФІЧНЫЯ ПРАДУКТЫ І ПАСЛУГІ Ў СФЕРЫ ГАЛІНОВЫХ КОМПЛЕКСАЎ

29. Інфармацыйна-бібліяграфічнае забеспячэнне навукова-тэхнічнай і медыцынскай сферы

Асаблівасці і прыярытэты развіцця навукова-тэхнічнай сферы ў Беларусі. Сістэма бібліятэк, якія ажыццяўляюць бібліяграфаванне і бібліяграфічнае абслугоўванне карыстальнікаў. Дзейнасць Беларускай сельскагаспадарчай бібліятэкі, Рэспубліканскай навукова-тэхнічнай бібліятэкі, Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Я.Коласа НАН.

Дакументныя інфармацыйныя рэсурсы. Тэматыка і віды дакументаў. Віды выдавецтваў, якія выдаюць гэту літаратуру. Віды выданняў па мэтавым прызначэнні, характары інфармацыі і перыядычнасці.

Сучасны стан бібліяграфічных рэсурсаў у навукова-тэхнічнай сферы: навукова-дапаможныя і рэкамендацыйныя бібліяграфічныя дапаможнікі. БД навукова-тэхнічнай, медыцынскай, сельскагаспадарчай тэматыкі ў бібліятэках.

Карыстальнікі бібліяграфічнай інфармацыі па навукова-тэхнічнай тэматыцы. Інфармацыйныя паслугі ў галіне навукова-тэхнічнага і медыцынскай сферы.

30. Інфармацыйна-бібліяграфічнае забеспячэнне сацыяльна-гуманітарнай сферы

Асаблівасці дакументнага патоку сацыяльна-гуманітарнай сферы. Перыядычныя і непэрыядычныя выданні. Дзейнасць дзяржаўных і недзяржаўных выдавецтваў. Віды выданняў па мэтавым прызначэнні і перыядычнасці.

Бібліяграфічныя рэсурсы Рэспублікі Беларусь у дапамогу інфармацыйна-бібліяграфічнаму забеспячэнню сацыяльна-гуманітарнай сферы.

Нацыянальная бібліятэка Беларусі і Прэзідэнцкая бібліятэка Рэспублікі Беларусь як цэнтры інфармацыйна-бібліяграфічнага забеспячэння сацыяльна-гуманітарнага комплексу. Роля Нацыянальнага цэнтра прававой інфармацыі Рэспублікі Беларусь у інфармацыйным забеспячэнні спажываючай прававой інфармацыяй. Фарміраванне сеткі публічных цэнтраў прававой інфармацыі.

31. Інфармацыйна-бібліяграфічнае забеспячэнне літаратурна-мастацкай сферы

Асаблівасці дакументнага патоку літаратурна-мастацкай сферы. Перыядычныя і непэрыядычныя выданні. Дзейнасць дзяржаўных і недзяржаўных выдавецтваў. Віды выданняў па мэтавым прызначэнні і па перыядычнасці.

Сучасны стан бібліяграфічных рэсурсаў мастацка-эстэтычнай сферы: навукова-дапаможныя і рэкамендацыйныя бібліяграфічныя дапаможнікі. Электронныя інфармацыйныя рэсурсы мастацкай літаратуры.

Асноўныя карыстальнікі інфармацыйных рэсурсаў мастацкай літаратуры.

32. Інфармацыйна-бібліяграфічныя рэсурсы дзіцячай літаратуры

Асаблівасці дакументнага патоку дзіцячай літаратуры. Групы карыстальнікаў інфармацыі. Дзейнасць дзяржаўных і недзяржаўных выдавецтваў. Віды выданняў па мэтавым прызначэнні і перыядычнасці. Неперыядычныя выданні для дзяцей. Класіфікацыя неперыядычных выданняў. Перыядычныя выданні для дзяцей. Класіфікацыя перыядычных выданняў.

Задачы, функцыі, спецыфічныя рысы бібліяграфічных рэсурсаў для дзяцей і юнацтва. Асноўныя карыстальнікі бібліяграфічнай інфармацыі па дзіцячай літаратуры. Інфармацыйна-бібліяграфічныя рэсурсы па дзіцячай літаратуры. Інфармацыйныя паслугі ў галіне дзіцячай літаратуры.

БІБЛІАГРАФІЧНЫ СПІС

1. ГОСТ 7.0–2004. Информационно-библиотечная деятельность, библиография. Термины и определения. – Изд. офиц. – Введ. 2000-07-01, взамен ГОСТ 7.0–99. – Минск: Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 1999. – 23 с. – (Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу) (Межгосударственный стандарт).

2. ГОСТ 7.9–95 (ИСО 214-76). Реферат и аннотация. Общие требования. – Введ. 01.07.97. – Минск: Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 1996. – 7 с. – (Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу) (Межгосударственный стандарт).

3. СТБ ГОСТ 7.60–2005. Выданні. Асноўныя віды = Издания. Основные виды: тэрміны і азначэнні. – Мінск: Дзяржстандарт, [2005]. – IV, 54 с. – (Сістэма стандартаў па інфармацыі, бібліятэчнай і выдавецкай справе) (Государственный стандарт Республики Беларусь).

4. Бібліятэчнае краязнаўства: прастора вялікіх магчымасцей і перспектывы : зборнік навуковых артыкулаў / Нацыянальная бібліятэка Беларусі. – Мінск, 2013. – 286 с.

5. Брежнева, В. В. Информационное обслуживание: продукты и услуги, предоставляемые библиотеками и службами информации предприятий / В. В. Брежнева, В. А. Минкина – СПб., 2004. – С. 23 – 45; 105 – 116.

6. Диомидова, Г. Н. Библиографоведение : учебник для сред. проф. учеб. заведений / Г. Н. Диомидова. – СПб. : Профессия, 2002. – 288 с. – (Серия “Библиотека”).

7. Зиновьева, Н. Б. Основы современной библиографии / Н. Б. Зиновьева. – М. : Либерия, 2007. – 104 с. – (Библиотекарь и время. XIX век).

8. Зыгмантович, С. В. Подготовка библиографической продукции библиотеками : науч.-практ. пособие / С. В. Зыгмантович – Минск : Новое знание, 2009. – 229 с. – (Профессионалам библиотечного дела).

9. Коготков, Д. Я. Библиографическая деятельность библиотеки : организация, управление, технология : учебник / Д. Я. Коготков. – СПб. : Профессия, 2003. – 304 с.

10. Концепция информационного взаимодействия библиотек Беларуси: Разработана в рамках Программы развития единой компьютерной сети Республики Беларусь (НИКС РБ) и утверждена на засед. Респ. библиотечного

Совета при Мин-ве культуры 3.03.2000 г. /Бел.библиотеч. ассоциация. – Минск: ИООО «Красико- Принт», 2001. – 47 с.

11. Моргенштерн, И. Г. Общее библиографоведение : учеб. пособие / И. Г. Моргенштерн. – СПб. : Профессия, 2005. – 208 с.

12. Моргенштерн, И. Г. Справочно-библиографическое обслуживание в библиотеках : науч.-практ. пособие / И. Г. Моргенштерн. – М. : Либерия, 1999. – 79 с.

13. Справочник библиографа / науч. ред. Г. Ф. Гордукалова, Г. В. Михеева.– СПб. : Профессия, 2014. – 798 с. – (или предыдущие издания).

14. Формирование информационной культуры личности в библиотеках и образовательных учреждениях : учеб.-метод. пособие / Н. И. Гендина, Н. И. Колкова, И. Л. Скипор, Г. А. Стародубова ; [науч. ред. Н. И. Гендина]. – М. : Школьная б-ка, 2003. – 296 с.

15. Харитонова, С. В. Моделирование периодических изданий для детей / С. В. Харитонова. – Минск : БГУ, 2013. – 115 с. : ил.